

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Lähtökohtaisesti Keskusliitto kannattaa Lupa- ja valvontaviraston perustamista. Keskusliitto pitää tärkeänä nykyisten päällekkäisten ohjaus- ja valvontatehtävien purkamista ja korostaa epäselvien vastuusuhteiden selkeyttämisen tärkeyttä.

Keskusliitto kannattaa että sosiaali- ja terveyspalveluiden valvonta sekä lupakäytännöt ovat yhdenvertaiset sekä julkiselle että yksityiselle palveluntuotannolle. Keskusliitto kannattaa, että soveltamisalan piiriin kuuluisivat lähtökohtaisesti kaikki sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavat palveluntuottajat ja palveluyksiköt.

Keskusliitto pitää esityksen tavoitetta edistää palvelunjärjestäjän, palveluntuottajan ja valvontaviranomaisen välistä yhteistyötä tärkeänä, jotta valvonnan rooli palvelujen laadun ja kehitystyön turvaamisessa vahvistuu. Muutosten aikana saattaa kuitenkin esiintyä katkoksia

virastojen tarjoamissa palveluissa, mikä voi vaikuttaa kansalaisiin ja muihin sidosryhmiin. Esityksessä ei käy ilmi, miten näihin riskeihin varaudutaan.

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

Keskusliitto pitää tärkeänä, että valtakunnallisen viraston alla ylläpidetään alueellisia toimipaikkoja, jotta läsnäoloa vaativien valvontatehtävien hoitaminen mahdollistuu.

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

Hallituksen esityksestä ei ilmene, miten varmistetaan muutosprosessin eteneminen mahdollisimman sujuvasti ja tehokkaasti. Muutosten vaikutuksista tulisi toteuttaa jatkuvaa seurantaa ja arviointia, jotta epäkohtiin voidaan reagoida mahdollisimman nopeasti.

Ohjaukseen ja valvontaan liittyvät rakenteelliset- sekä resurssipuutteet heikentävät merkittäväällä tavalla lasten oikeusturvan toteutumista sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaista lapsen oikeutta suojeluun ja huolenpitoon. Muutosten yhteydessä vastuut ja roolit voivat jäädä epäselviksi, mikä voi johtaa toiminnan tehottomuuteen ja konfliktitilanteisiin. Keskusliitto painottaa erityisesti ennakkollisen ohjaus- ja valvontatyön tärkeyttä, sillä pelkkä reaktiivinen epäkohtien osoittaminen ja havaitseminen ei riitä turvaamaan sijaishuollon laatua.

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

Päällekkäisten tehtävien poistaminen voi johtaa aliresursointiin, mikä saattaa heikentää palvelujen laatua

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

Virastolain 23 §:ssä säädetyllä tavalla virasto voi nimetä enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkopuolisten asiantuntijoiden palkkaaminen voi olla kallista, ja budjetti saattaa ylittyä, jos kustannuksia ei hallita tarkasti. Asiantuntijoiden käyttäminen voi luoda jatkuvan tarpeen ulkopuolisille palveluille, mikä voi olla ongelmallista pitkällä aikavälillä.

Keskusliitto katsoo, että ohjaus- ja arviointikäynti tai tarkastus lastensuojelulain mukaiseen sijaishuoltopaikkaan tulee tehdä ensisijaisesti henkilökohtaisesti. Tarkastuskäynneillä tulee myös kiinnittää huomiota siihen, että lapsilla on mahdollisuus heille luontaisella ja ominaisella tavalla tuottaa tietoa. Lisäksi laissa tulisi tarkemmin säätää ulkopuolisten asiantuntijoiden kelpoisuusvaatimuksista. Tarkastusprosessin rakenteita ja vastuita tulisi selkeyttää viranomaisen ja ulkoisen asiantuntijan yhteistyön selkeyttämiseksi.

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

Keskusliitto kannattaa valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteita vahvistaa yhdenmukaista lupaja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja.

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

Keskusliitto katsoo, että ohjaus- ja arviointikäynti tai tarkastus lastensuojelulain mukaiseen sijaishuoltopaikkaan tulee tehdä ensisijaisesti henkilökohtaisesti. Keskusliitto haluaa painottaa, että viranomaisvalvonta tulee olla riittävän hyvin resursoitua, sillä oleellista laadukkaan lastensuojelun varmistamisessa on osaltaan tehokas ohjaus- ja valvonta. Valvontaviranomaisen tarkastusoikeus on olennainen keino, jolla viranomainen toteuttaa lailla säädettyä tehtäväänsä.

Hallituksen esityksessä viitataan useaan otteeseen lastensuojelulainsäädännön uudistukseen ja lastensuojelulainsäädännönmuutostarpeisiin liittyen käsillä oleviin muutoksiin. Kysymykseksi jää, milloin kyseiset lastensuojelulainsäädännön tarpeelliset muutokset tehdään.

Lapsiin kohdistuvat vaikutukset

Keskusliitto kannattaa valtakunnallisten tietojärjestelmien perustamista, jotka helpottaisivat ajantasaisen ja vertailukelpoisen tiedon hankintaa ja laajentaisivat valvonnan tietopohjaa. Yksi osa laadukasta valvontatyötä olisi yhtenäinen kansallinen tietopohja, jonne kirjattaisiin tehdyt havainnot ja puutteet. Näin ne tulisivat laajasti lapsille sijoituspaikkoja etsivien sosiaalityöntekijöiden ja asiakasohjausryhmien tietoon myös yli hyvinvointialuerajojen sijoittaessa. Yhteinen tietopohja tehostaisi valvontaa ja vähentäisi sen päällekkäisyyttä.

Lain jatkovalmisteluissa tulisi kiinnittää huomioita mm. omavalvontaan liittyviin epäkohtiin, lasten oikeuksien toteutumiseen tuoda epäkohtia esille ja valvontatoiminnan seurantaan.

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Ei

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

-

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykäläistä

-

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

-

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykäläistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Ei

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

-

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Ei

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Lähtökohtaisesti Keskusliitto kannattaa Lupa- ja valvontaviraston perustamista. Keskusliitto pitää tärkeänä nykyisten päällekkäisten ohjaus- ja valvontatehtävien purkamista ja korostaa epäselvien vastuusuhteiden selkeyttämisen tärkeyttä.

Ohjaukseen ja valvontaan liittyvät rakenteelliset- sekä resurssipuutteet heikentävät merkittäväällä tavalla lasten oikeusturvan toteutumista sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaista lapsen oikeutta suojeluun ja huolenpitoon. Muutosten yhteydessä vastuut ja roolit voivat jäädä epäselviksi, mikä voi johtaa toiminnan tehostumiseen ja konfliktitilanteisiin. Keskusliitto painottaa erityisesti ennakkollisen ohjaus- ja valvontatyön tärkeyttä, sillä pelkkä reaktiivinen epäkohtien osoittaminen ja havaitseminen ei riitä turvaamaan sijaishuollon laatua.

Keskusliitto kannattaa valtakunnallisten tietojärjestelmien perustamista, jotka helpottaisivat ajantasaisen ja vertailukelpoisen tiedon hankintaa ja laajentaisivat valvonnan tietopohjaa. Yksi osa laadukasta valvontatyötä olisi yhtenäinen kansallinen tietopohja, jonne kirjattaisiin tehdyt havainnot ja puutteet. Näin ne tulisivat laajasti lapsille sijoituspaikkoja etsivien sosiaalityöntekijöiden ja asiakasohjausryhmien tietoon myös yli hyvinvointialuerajojen sijoittaessa. Yhteinen tietopohja tehostaisi valvontaa ja vähentäisi sen päällekkäisyyttä.

Keskusliitto katsoo, että ohjaus- ja arviointikäynti tai tarkastus lastensuojelulain mukaiseen sijaishuoltopaikkaan tulee tehdä ensisijaisesti henkilökohtaisesti. Tarkastuskäynneillä tulee myös kiinnittää huomiota siihen, että lapsilla on mahdollisuus heille luontaisella ja ominaisella tavalla tuottaa tietoa.

Lain jatkovalmisteluissa tulisi kiinnittää huomioita mm. omavalvontaan liittyviin epäkohtiin, lasten oikeuksien toteutumiseen tuoda epäkohtia esille ja valvontatoiminnan seurantaan.

Kuokkanen Julia
Lastensuojelun Keskusliitto